

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v právnej veci žalobkyne : **Mgr. N. B.**, bývajúca v B., zastúpená Advokátska kancelária M. a spol. s r.o., Z., proti žalovanej : **MUDr. I. B.**, bývajúca v B., zastúpená JUDr. M. R., advokátom v B., **o zaplatenie 64 069,-- Sk istiny s prísl.**, vedenej na Okresnom súde Bratislava IV pod sp.zn. 19 C 149/2007, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 18. marca 2009 sp.zn. 10 Co 47/2008

t a k t o :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 18. marca 2009 sp.zn. 10 Co 47/2008 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava IV rozsudkom z 21. februára 2008 č.k. 19 C 149/2007-132 návrh žalobkyne o zaplatenie 52 057,-- Sk s príslušenstvom zamietol. V časti o zaplatenie 12 012,-- Sk s príslušenstvom konanie zastavil. Žalobkyni uložil zaplatiť žalovanej do rúk právneho zástupcu žalovanej trovy konania vo výške 17 834,40 Sk v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku. Žalobkyni vrátil súdny poplatok vo výške 457,-- Sk cestou Daňového úradu Bratislava V po právoplatnosti rozsudku. Ohľadne zamietavej časti rozsudku prvostupňový súd v odôvodnení uviedol, že žalobkyňa so žalovanou uzavreli zmluvu o poskytovaní služieb s účinnosťou od 1.9.2004 na dobu jedného roka. Odmena bola stanovená na základe čl. 3 vo výške 3 300,-- €. V čl. 5 predmetnej zmluvy bola dohodnutá výpovedná lehota jeden a pol mesiaca, pričom výpoveď musí byť odoslaná doporučenou zásielkou s doručenkou. Účinky výpovede si zmluvné strany nedohodli na moment prípadného doručenia. Oznamením zo strany žalovanej o ukončení zmluvného vzťahu podľa názoru súdu nastali hmotnoprávne účinky smerujúce k zániku práva. Pokiaľ sa žalobkyňa nedovolala relatívnej neplatnosti právneho úkonu v lehote troch rokov odo dňa urobenia právneho úkonu, t.j. od 1.2.2005, podľa názoru súdu právny úkon bol podmiennečne platný.

Jeho definitívna platnosť nastala po uplynutí trojročnej lehoty. Žalobkyňa sa tejto neplatnosti v stanovenej lehote nedovolala a tak mal za to, že právny úkon je platný a lehota začala plynúť od 1.2.2005.

Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 18. marca 2009 č.k. 10 Co 47/2008-181 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti potvrdil. Žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Z výsledkov vykonaného dokazovania mal preukázané, že na základe zmluvy o poskytovaní služieb uzavretej dňa 31.8.2004 medzi I. B. a N. B. bol uzavretý zmluvný vzťah o poskytovaní služieb. Z čl. 1 vyplynulo, ako budú tieto služby N. B. (ako živnostníčkou) poskytované. V čl. 2 bol vymedzený premet činnosti poskytovateľa služieb. V čl. 3 bola určená odmena 3 300,-- €. V čl. 4 bol určený spôsob platby s tým, že v pravidelných časových intervaloch bude poskytovateľ služieb vystavovať faktúru, v ktorej uvedie služby poskytované podľa tejto zmluvy. Trvanie zmluvy bolo upravené v čl. 5 a šlo o zmluvu uzavretú na dobu určitú od 1.9.2004 do 1.9.2005. Súčasne bola dohodnutá aj výpovedná lehota jeden aj pol mesiaca. Výpoveď bola určená, že musí byť odoslaná doporučenou zásielkou s doručenkou. Podľa uvedeného ustanovenia výpovedná lehota mohla začať plynúť až dňom prevzatia zásielky o výpovedi dňa 14.2.2005 a skončila 31.3.2005. Stotožnil sa preto s tvrdením žalobkyne o plynutí výpovednej lehoty. Počas tejto výpovednej lehoty neboli nejako špeciálne zmluvne upravené práva a povinnosti zmluvných strán. V danom prípade tu nemôže byť analógia ako pri plynutí výpovednej lehoty pri pracovnom pomere. Preto poskytovateľovi služieb automaticky nenáležala dohodnutá odmena. Predpokladom pre jej zaplatenie bolo poskytnutie služby a následné vyfakturovanie služieb. Žalobkyňa v konaní neprodukovala žiaden dôkaz na tú skutočnosť, že služby do konca marca 2005 žalovanej poskytovala a že jej fakturovala a faktúru aj žalovanej predložila. Ak by tak učinila, mohla by za svoju vykonanú prácu žiadať dohodnutú odmenu počas výpovednej lehoty. Keďže žalobkyňa nepredložila žalovanej faktúru o poskytnutých službách, nemala žalovaná povinnosť jej uhradiť. Z návrhu žalobkyne ani z jej ostatných vyjadrení nevyplýva, o čo opiera svoj nárok na zaplatenie žalovanej sumy. Zmluvný vzťah medzi účastníkmi bol uzavretý v súlade s Občianskym zákonníkom (§ 51 OZ), pričom zmluva bola tak koncipovaná, že poskytovateľ služby mal právo na odmenu, len ak služba bola fakticky poskytnutá a následne aj fakturovaná.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa, ktorého prípustnosť odvodzovala z ustanovenia § 237 ods. 1 písm.f/ O.s.p. Namietala neúplne zistený skutkový

stav veci a nesprávne právne posúdenie veci. Navrhla zrušiť rozsudok odvolacieho súdu a jej návrhu vyhovieť v celom rozsahu. Následne podaním zo dňa 21.1.2010 žalobkyňa doplnila dôvody svojho dovolania a uviedla, že vady v zmysle ustanovenia § 237 O.s.p. sú posudzované v dvoch rovinách, a to jednak nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia a jednak tzv. prekvapivé súdne rozhodnutie. Nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia podľa nej spočíva v tom, že odôvodnenie rozhodnutia Okresného súdu Bratislava IV nepovažuje za riadne a presvedčivé, nakoľko súd dostatočne a presvedčivo neodôvodnil spôsob rozhodnutia súdu, nepoukázal z akých právnych záverov vyvodzoval začiatok výpovednej lehoty a nezdôvodnil súdnu akceptáciu ústnej výpovede zmluvy o poskytovaní služieb, pričom odvolací súd prisvedčil argumentácii žalobkyne, že začiatok plynutia výpovednej lehoty bol deň prevzatia zásielky o výpovedi dňa 14.2.2005. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave nepovažuje taktiež za riadne a presvedčivé, nakoľko súd dostatočne a presvedčivo neodôvodnil spôsob rozhodnutia, nepoukázal z akých právnych záverov a z akého hmotnoprávneho ustanovenia vychádzal v otázke náležitosti nároku žalobkyne na vyplatenie dohodnutej odmeny s poukazom na čl. 3 zmluvy o poskytovaní služieb v spojitosti s čl. 1 a 2 zmluvy, ktoré poukazujú na to, že nárok na vyplatenie dohodnutej odmeny bol paušálny bez ohľadu na požadované, resp. nepožadované služby, pričom služby žalobkyňa poskytovala na základe pokynov, resp. požiadaviek žalovanej a to, že ich žalovaná nepožadovala, nemá vplyv na vyplatenie odmeny v zmysle čl. 3 zmluvy, inak by to bolo v rozpore s čl. 5 zmluvy (výpovedná lehota jedného a pol mesiaca). Ohľadne prekvapivého rozhodnutia dovolateľka uviedla, že okresný a krajský súd pri odmietnutí argumentácie vychádzali z odlišných právnych záverov (dôvodov). Kým prvostupňový súd návrh na zaplatenie istiny s príslušenstvom zamietol odôvodňujúc to tým, že sa žalobkyňa nedovolala relatívnej neplatnosti právneho úkonu v lehote troch rokov odo dňa urobenia právneho úkonu, t.j. od 1.2.2005, a teda podľa názoru súdu bol právny úkon podmiennečne platný a lehota začala plynúť od 1.2.2005, odvolací súd, ktorý potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že sa stotožnil so skutočnosťou, že výpovedná lehota začala plynúť od prevzatia zásielky o výpovedi dňa 14.2.2005 a skončila 31.3.2005. Avšak poukazuje na to, že poskytovateľovi služieb automaticky nenáležala dohodnutá odmena. Predpokladom pre jej zaplatenie bolo poskytnutie služby a následné vyfakturovanie služieb. V zmysle vyššie uvedených rozhodnutí, v ktorom odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa z iného právneho dôvodu ako prvostupňový súd, má za to, že sa jedná o tzv. prekvapivé rozhodnutie, pričom uvedené je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania.

Poukazuje pritom aj na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 3 Cdo 243/2008.

Žalovaná vo svojich vyjadreniach zo dňa 10.9.2009 a 2.3.2010 navrhla dovolanie žalobkyne zamietnuť ako nedôvodné a priznať jej trovy dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a konanie, ktoré mu predchádzalo, podľa § 242 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že je včas podané k tomu oprávnenou osobou, že je prípustné, a že sa jedná o dovolanie opodstatnene podané.

Podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V zmysle ustanovenia § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak bolo postihnuté niektorou z procesných väd vymenovaných pod písmenami a/ až g/ tohto ustanovenia. Prípustnosť dovolania nie je však daná už tým, že dovolateľ takúto vadu konania tvrdil, ale až zistením, že konanie je takouto vadou skutočne postihnuté.

Vzhľadom na námietky dovolateľky a tiež s prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p., dovolací súd kládol dôraz na skúmanie tej vady, ktorej existenciu dovolateľka v dovolaní tvrdila (§ 237 písm.f/ O.s.p.).

Podľa ustanovenia § 237 písm.f/ O.s.p. je dovolanie prípustné, ak bola účastníkovi odňatá možnosť konať pred súdom.

Dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 237 písm.f/ O.s.p., je vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odňala možnosť pred ním konať a uplatňovať procesné práva, ktoré sú mu priznané za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práva a oprávnených záujmov. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm.f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva.

Dovolací súd dospel k záveru, že v posudzovanej veci práve o takýto prípad ide, t.j., že konanie odvolacieho súdu a jeho rozhodnutie je postihnuté vadou podľa citovaného zákonného ustanovenia.

V prejednávanej veci súd prvého stupňa dospel k záveru, že „Oznámením zo strany žalovanej o ukončení zmluvného vzťahu podľa názoru súdu nastali hmotnoprávne účinky smerujúce k zániku práva. Pokiaľ sa žalobkyňa nedovolala relatívnej neplatnosti právneho úkonu v lehote troch rokov odo dňa urobenia právneho úkonu, t.j. od 1.2.2005, podľa názoru súdu právny úkon bol podmienenečne platný. Jeho definitívna platnosť nastala po uplynutí trojročnej lehoty. Žalobkyňa sa tejto neplatnosti v stanovenej lehote nedovolala a tak súd má za to, že právny úkon je platný a lehota začala plynúť od 1.2.2005“.

Odvolací súd založil svoj potvrdzujúci rozsudok v porovnaní so súdom prvého stupňa na právnom názore odlišnom od právneho názoru súdu prvého stupňa, keď vychádzal z toho, „že výpovedná lehota mohla začať plynúť až dňom prevzatia zásielky o výpovedi dňa 14.2.2005 a skončila 31.3.2005. Odvolací súd sa preto stotožnil s tvrdením navrhovateľky o plynutí odvolacej lehoty. Počas tejto výpovednej lehoty neboli nijaké špeciálne zmluvne upravené práva a povinnosti zmluvných strán. V žiadnom prípade tu nemôže byť analógia ako pri plynutí výpovednej lehoty pri pracovnom pomere. Preto poskytovateľovi služieb automaticky nenáležala dohodnutá odmena. Predpokladom pre jej zaplatenie bolo poskytnutie služieb a následné vyfakturovanie služieb. Žalobkyňa v konaní neprodukovala žiaden dôkaz na tú skutočnosť, že služby do konca marca 2005 žalovanej poskytovala a že ich fakturovala a faktúru aj žalovanej predložila. Ak by tak učinila, mohla by za svoju vykonanú prácu žiadať dohodnutú odmenu počas výpovednej lehoty. Keďže žalobkyňa nepredložila žalovanej faktúru o poskytnutých službách, nemala žalovaná povinnosť jej nič uhradiť. Z návrhu žalobkyne ani z jej ostatných vyjadrení nevyplýva, o čo opiera svoj nárok na zaplatenie žalovanej sumy. Zmluvný vzťah medzi účastníkmi bol uzavretý v súlade s Občianskym zákonníkom (§ 51 OZ), pričom zmluva bola tak koncipovaná, že poskytovateľ služby mal právo na odmenu len, ak služba bola fakticky poskytnutá a následne aj fakturovaná“.

Dovolací súd je toho názoru, že toto konanie odvolacieho súdu, z ktorého vyšlo dovolaním napadnuté rozhodnutie, neprebehlo podľa zásad spravodlivého procesu.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, v jeho prítomnosti, a aby sa mohol vyjadriť k všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa § 1 O.s.p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovanie zákonov, na čestné plnenie povinností a úctu k právam iných osôb.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (viď nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001 a z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/2002).

Právo na súdnu ochranu, okrem Ústavy Slovenskej republiky (čl. 46 ods. 1), Listiny základných práv a slobôd (čl. 36 ods. 1) a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (čl. 6 ods. 1), zabezpečujú a vykonávajú aj jednotlivé ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (napr. § 41 O.s.p., § 123 O.s.p., § 115 O.s.p. a pod.). Obsahom práva na súdnu ochranu v rámci spravodlivého procesu je i právo účastníka, aby sa jeho vec, ak to zákon pripúšťa, prejedнала v dvojinštančnom konaní.

Podľa dovolacieho súdu odvolací súd svojím vyššie uvedeným postupom porušil právo žalobkyne na spravodlivý proces, pretože tým, že svoje rozhodnutie dost' „nečakane“ založil na iných právnych záveroch než súd prvého stupňa, v skutočnosti odňal žalobkyni právo namietat' správnosť jeho právneho názoru na inštančne vyššom súde. K novým právnym záverom odvolacieho súdu sa žalobkyňa nemala možnosť vyjadriť, prípadne predložiť nové dôkazy, ktoré z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvého stupňa, sa nejavili významné. Ak odvolací súd dospel k iným právnym záverom pri posúdení zisteného skutkového stavu súdom prvého stupňa, mal správne rozhodnutie prvostupňového súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Požiadavke dôsledného rešpektovania ústavného princípu dvojinštančnosti občianskeho súdneho konania odvolací súd mohol učiniť zadost' iba kasačným rozhodnutím. Tým, že odvolací súd tak nepostupoval, znemožnil žalobkyni

realizáciu jej procesných práv, lebo jej odoprel možnosť prieskumu správnosti nových, prípadne z pohľadu súdu prvého stupňa dosiaľ bezvýznamných, avšak z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom, rozhodujúcich skutkových zistení. Svojím postupom teda žalobkyni odňal možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p. Táto vada je tak závažnou procesnou vadou, že rozhodnutie vydané v takomto konaní, nemôže byť považované za správne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. marca 2010

JUDr. Martin Vladik, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová